

være god — at den ærede Finantsminister, som holder stærkt paa at betynde Agerbruget med stærke Skatter paa Lømmen, Jern, Kul o. s. v., han vil paa ingen Maade lade det fare. Det er den sande Jordærvælske efter min Mening. Men den samme Minister kommer her og siger: dersom begge Thingene vise en stærk Stemning for at hjælpe de to Fabrikker, saa vil jeg være med. Hvad er det nu Andet, end at den høitærede Finantsminister, Høndt han er saa doktrinar en Skatteminister, som Nogen kan være, i Egenffab af Landmand er først saa vidt, at han kan se, at her er Fare for Landbruget. (Munterhed). De Herrer, De kunne gjerne se, saameget De ville, jeg siger: naar én Minister, som holder paa alle Statter, selv om han fra et theoretisk Standpunkt maa forkaste dem, kommer og siger: her kan jeg give efter for den stærke Stemning i begge Thingene, saa gjør han det, fordi Landmanden gaar over Ministeren. Jeg finder det fuldstændig berettiget; men det er mig et Fingerring paa, at de, som se Sagen fra den Side, se den rigtig, og derfor skal jeg tillade mig med et Par Ord at sige, hvorledes det gik i 1873. Da havde vi ingen Finantsminister, der var Landmand, men vi havde en meget dygtig Mand, ikke expres Finantsmand, og han havde ikke nogen naturlig Opfordring til særlig at tænke over Landvæsenet, og det Medlem, som satte Sagen igjennem som Udsjører her i Salen, vil vistnok ikke Nogen beskylde for, at han havde noget Særligt tilovers for Landvæsenet. Det var det daværende ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds. Den Mand, som nu forresten er død, og paa hvem man navnlig byggede denne Sag, var en speciel finansiell Toldmand, og ikke Andet, det var en dygtig Mand hans Navn var Ramus, og ene og alene paa hans Sagkundskab og paa hans Reiser til Lydsland, samt paa Angsten for, at Landet skulde tabe Noget i Indtægt ved disse mulige, fremtidige Sukkerfabrikker, strøg man alt Hensyn til Landøkonomien, Nationaløkonomien og til det Sociale, men holdt stærkt paa det Finansielle. Fremdeles gjorde man Noget, som det ærede historiske Medlem fra Varde maa anerkende for rigtigt; man gjorde noget historisk Ukjendt, man indførte paa een Gang en Skat, som var næsten ligesaa høj som selve Naamaterialets Værdi. Man giver 83 Ore for et Centner Roer, og der blev lagt en Skat af 72 Ore derpaa, medens man i Lydsland, hvor man var retfærdig overfor denne Industri og ikke vilde væle den i Styk, begyndte i 1840 med en Skat af 2 Ore og steg i 29 eller 30 Aar til den samme Skat, vi have her. Altsaa den samme Skat, som man har været en Mennestealder om succesfuld at indføre i Lydsland, efter først at have ladet Fabrikkerne være fri, indfører man her med eet Slag, og saa vil man sige: disse Fabrikkers Prøvetid er omme, de ere væiede og fundne for lette. Jeg har selv været med til at stemme for denne Lov, det indrømmer jeg; men jeg skal ogsaa

komme til, hvorledes jeg betragtede Forholdene dengang, og hvorledes de fremkom saa ugunstige overfor disse Fabrikker, som de ere. Jeg skal i Parenthes bemærke, at en af de Mænd, som stod i Forbindelse med disse Fabrikker, stod op som Medlem af Thinget og saade: det er Gælfkab at give den allermindste Beskyttelse. Jeg vil dog henstille, om man ikke tror, at en saadan Erklæring af en Mand, som er Statsøkonom og Deltager i disse Fabrikker, maa gjøre sin Virkning. Men nok er det, i 1873, vide d'Err., var der Svindel i Alt eller i det Mindste i Meget. Der var dengang en ligesaa stor Overflodighed paa Kapital, som der nu er Mangel derpaa, og disse Kapitaler søgte man at anbringe; blandt Andet fandt de ogsaa Anvendelse paa disse Fabrikker. Denne uhyre Rigdom paa Kapitaler gjorde, at disse Folk overvurderede deres Kræfter, saaledes at de troede, at det nok kunde gaa uden Skatteoberation. Men nu — ja, nu siger jeg, at de Mænd, som dengang anlagde disse Fabrikker, ere gaaede i Landet og ere selv Skyld i det; men det er klart, at man ikke kan se bort fra, under hvilke Forhold det skete, sammenlignet med, hvorledes Forholdene ere nu. Nu vil man sige: ja, alt dette Roesvæsen er godt nok, naar Landets Naturforhold fører det med sig, kommer Roen af sig selv; ja, det er rigtigt, men medens Græsset groer, dør Hørfemo'er. Nu siger d'Err.: Kom med et praktisk Bevis, med et eneste Argument for, at denne Roesvæsen kan have nogen Betydning overfor vort Landbrug. Jeg vil da bede de ærede Medlemmer og navnlig det ærede historiske Medlem for Varde at protestere mod mig, naar jeg er færdig, hvis de ikke mene, det er sandt, at vor Landindustri hviler paa Korn- og Kvægavlen og det dermed i Forbindelse staaende Meieri. Nu vil jeg bede d'Err. at lægge Mærke til, navnlig naar de ere historisk anlagte, hvorledes det er fat med Kornavlen i de senere Aar: er det ikke saa, at tidligere var vor Udsjørsel ene og alene Kornvarer, medens den nu er Fedevarer, og hvad dermed kan klassificeres, og ikke Kornvarer. Mange Kornprodukter benyttedes udelukkende til Kvæget, saa at kun Lidt deraf udsjøres; men dertil hører blandt Andet Svede. Nu vil jeg gjøre opmærksom paa, at i de to sidste Aar har man over den største Del af Verden haft daarlig Svedeavl, og efter almindelige Principer maatte det medføre højere Svedepriser. (Udbrydelse). Der siges: Nei, de ere slet ikke høje. Ja, hvorfor? Fordi nye Kommunikationsmidler have gjort det muligt, navnlig fra Amerika, at kaste Svede ind paa Verdensmarkedet, som man ikke før kunde. Naar det bliver ved, vil det snart være forbi med vor Fortjeneste ved Svedeavlen. Hvad dernæst Kvægdriften angaar, saa er det vistnok heller ikke de Herrer aldeles ubekjendt, eller i alt Fald dem ligesaa bekjendt som mig, at vi i den Henseende have været heldig stillede i den senere Tid, og at denne heldige Stilling er udsat for en uhyre Konkurrence